

Ruxandra RĂDUCANU

**Minorul - autor și victimă a infracțiunii - din
perspectiva noilor reglementări penale**

Ruxandra RĂDUCANU

**Minorul - autor și victimă
a infracțiunii - din perspectiva
noilor reglementări penale**

**Editura
UNIVERSITARIA**
Craiova, 2013

**Editura
UNIVERSUL JURIDIC**
București, 2013

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Dan Claudiu Dănișor,
Facultatea de Drept și Științe Sociale
Conf. univ. dr. Sebastian Rădulețu,
Facultatea de Drept și Științe Sociale

Copyright © 2013 Universitaria

Copyright © 2013 Universul Juridic

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria
și Editurii Universul Juridic

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RĂDUCANU, RUXANDRA

Minorul - autor și victimă a infracțiunii din
perspectiva noilor reglementări penale / Ruxandra
Răducanu. - București : Universul Juridic ; Craiova :
Universitaria, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-390-8

ISBN 978-606-14-0633-3

343.915(498)

Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/89/1.5/S/61968, proiect strategic ID 61968 (2009), cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

TITLUL I

Răspunderea penală a minorului

CAPITOLUL I

Considerații generale privind răspunderea penală a minorului

SECȚIUNEA I

Considerații introductive

Minoritatea reprezintă o etapă definitivă în formarea și definitivarea personalității umane și, ca orice etapă de tranziție presupune, în anumite situații, devieri comportamentale, abateri de la comportamentul general omenesc. De aceea, în astfel de situații speciale, se impunea o abordare specială a legiuitorului privind reglementarea și soluționarea situațiilor conflictuale generate de persoanele aflate în această perioadă de tranziție.

Sunt situații în care, din păcate, o astfel de perioadă generează stări conflictuale, întâmplări care pot degenera, care se concretizează în încălcări ale legii penale și care impun cu necesitatea intervenția organelor judiciare și aplicarea unor sancțiuni în vederea restabilirii ordinii de drept și pedepsirii corecte a celor vinovați astfel încât să se asigure scopul pedepsei care presupune atât constrângerea, dar, mai

ales, reeducarea persoanei ce se face vinovată de încălcarea legii¹.

Caracteristicile aparte ale minorității, ca etapă a dezvoltării umane, fac ca lupta împotriva criminalității din rândul minorilor să ridice probleme diferite de problemele care sunt inerente luptei generale împotriva criminalității. Toate aceste probleme pornesc de la specificul dezvoltării bio-psiho-fizice a minorilor care în această perioadă sunt mult mai influențabili, receptivi la stimulii exteriori și nu posedă același discernământ ca majorii ceea ce facilitează determinarea acestora în vederea comiterii unor fapte antisociale².

Aspectele legislative ce vizează angajarea răspunderii penale și sancționarea minorilor infractori au necesitat dintotdeauna o atenție particulară a legiuitorului român. Și aceasta cu atât mai mult cu cât, pe lângă componenta coercitivă, executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice sau să înjosească persoana condamnatului³, componentă a cărei realizare, în cazul minorilor, presupune reguli adecvate, speciale privind măsurile sancționatorii și felul de punere în executare a acestora.

De aceea, după cum s-a arătat în literatura de specialitate⁴, măsurile prin care se urmărește sancționarea comportamentului deviant al minorilor

---

¹ Potrivit dispozițiilor art. 52 alin. 1 din Codul penal.

² T. Vasiliu, G. Antoniu, Șt. Daneș, Gh. Dărăngă, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu, *Codul penal comentat și adnotat, partea generală*, Ed. Științifică, București, 1972, p. 522.

³ Potrivit dispozițiilor art. 52 alin. 1 din Codul penal.

⁴ O. Brezeanu, *Minorul și legea penală*, Ed. All Beck, București, 1998, p. 6.

infractori trebuie să acționeze în scop preventiv, în sensul că, pe de o parte, trebuie să asigure ocrotirea minorilor expuși să devină infractori, iar, pe de altă parte, trebuie să denote severitate în aplicarea sancțiunii penale, dar și grijă pentru reeducarea minorilor, pentru completarea lacunelor educației lor anterioare.

Tratamentul aplicat infractorului minor trebuie să ia în calcul, pe de o parte, vârsta minorului căruia îi este aplicată o sancțiune penală, iar, pe de altă parte, particularitățile regimului sancționator stabilit pentru minori.

În prezent se constată că la nivel internațional se pune în mod frecvent problema asigurării unui tratament sancționator adecvat minorilor infractori, în așa fel încât acesta să nu perturbe în niciun fel evoluția lor viitoare, ci, din contră să ajute la reeducarea acestora. Se promovează pregnant ideea unui tratament mai degrabă „reparator”, decât „sancționator”, iar accentul în privința minorilor ce încălcă legea se mută de la sancționare la educare.

Rezultatul îl reprezintă modificarea legislațiilor naționale în materia delincvenței juvenile, adaptarea acestora la principalele reglementări internaționale în materie, în așa fel încât să se realizeze armonizarea lor cu principiile din materia respectării drepturilor omului și ale drepturilor copilului în special.

Legiuitorul român nu putea rămâne indiferent la aceste tendințe și nu putea face abstracție de eforturile celorlalte state în vederea adaptării legislației privind infractorii minori, în vederea îmbunătățirii acesteia în așa fel încât aceasta să-și dovedească aptitudinea

preventivă, dar mai ales componenta de protecție și reeducare a infractorilor minori.

Iar necesitatea acestei modificări se impunea imperios, de vreme ce actualul Cod penal prevede, în materia regimului sancționator aplicabil minorilor un tratament mixt ce se bazează atât pe aplicarea de măsuri educative, dar și de pedepse, este drept acestea din urmă în limite diferențiate față de cele prevăzute pentru infractorii majori. Aplicarea pedepselor în cazul minorilor, chiar și cu titlu de excepție reprezintă un aspect negativ ce trebuie eliminat din legislația română, mai ales că alegerea sancțiunii era lăsată la aprecierea judecătorului ceea ce putea da naștere la arbitrar în această materie.

Necesitatea adoptării unui nou Cod penal a fost impusă, pe de o parte, de transformările politice, sociale, economice care au urmat adoptării Codului penal din 1968, și, pe de altă parte, de cerințelor procesului de monitorizare al Comisiei Europene. De aceea, după cum se arată chiar în expunerea de motive, acest nou Cod penal⁵ urmărește să armonizeze dreptul penal material român cu sistemele celorlalte state membre ale Uniunii Europene, ca o premisă a cooperării judiciare în materie penală bazată pe recunoaștere și încredere reciprocă. Totodată, prin acest nou Cod penal s-a dorit asigurarea satisfacerii exigențelor decurgând din principiile fundamentale ale dreptului penal consacrate de Constituție și de pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte.

---

⁵ Adoptat prin Legea nr. 286/2009 publicată în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009

Reglementarea minorității prin normele penale nu putea să nu constituie o preocupare a legiuitorului, mai ales că aplicarea prevederilor actualului Cod penal în privința regimului sancționator aplicabil minorului a fost suspendată o perioadă, încercându-se aplicarea măsurilor prevăzute în Decretul 218/1977. Deoarece nu au fost obținute rezultatele sperate prin aplicarea acestui sistem sancționator s-a revenit la normele Codului penal din 1968 a căror aplicare a continuat să genereze probleme în practica judiciară.

De aceea, se impunea reglementarea unui nou sistem sancționator pentru minori, care să facă dovada unei atenții speciale acordate delincvenței juvenile, o abordare care să se raporteze la legislațiile penale ale celorlalte state membre ale Uniunii Europene. O astfel de abordare trebuia să pornească de la trăsăturile ce caracterizează această categorie de infractori. Minoritatea se prezintă ca o etapă de formare și definitivare a personalității, motiv pentru care faptele de încălcare a legii săvârșite într-o astfel de perioadă trebuie sancționate după niște reguli adecvate, diferite de cele aplicabile infractorilor majori. Noul Cod penal marchează o evoluție în materia sancționării delincvențelor minori față de actualul Cod penal și încearcă să asigure mai multă protecție acestor persoane în momentul în care se impune pedepsirea acestora.

SECȚIUNEA a II-a

Justiția pentru minori și reglementările internaționale în această materie

Noțiunile de "justiție pentru minori" și "drepturi ale copilului" au o apariție recentă în istoria umanității și în evoluția civilizației. Încă din 1980 Națiunile Unite au încercat să creeze cadrul legal privind protecția drepturilor copilului. Astfel, pe lângă Regulile de la Beijing privind administrarea justiției pentru minori (1985) și Principiile de la Ryadh pentru prevenirea delincvenței juvenile (1990) care nu au un caracter imperativ, fiind doar norme de recomandare, documentul cel mai important care consolidează acest edificiu este Convenția privind Drepturile Copilului⁶.

Aceste instrumente legislative internaționale trebuie privite ca un tot unitar, ce pornesc de la prevenirea delincvenței juvenile și ajung la conturarea regulilor privind organizarea justiției și a proceselor în care sunt implicați minori și la definirea condițiilor necesare privind executarea sancțiunilor privative de libertate.

Definiții utilizate în regulile de la Beijing care vor fi avute în vedere de statele semnatare în elaborarea legislației referitoare la minorii infractori:

---

⁶ Această Convenție a fost adoptată de Adunarea Generală ONU la data de 20 noiembrie 1989, a intrat în vigoare în 1990 și a fost ratificată de România prin Legea nr. 18/1990 publicată în Monitorul Oficial nr. 109 din 28 septembrie 1990.

a) un **minor** este un copil sau un tânăr care, în raport cu sistemul juridic considerat, poate să răspundă pentru un delict conform unor modalități diferite de cele care sunt aplicate în cazul unui adult;

b) un **delict** desemnează un întreg comportament (act sau omitere) ce poate fi pedepsite de lege în virtutea unui sistem juridic considerat;

c) un **delicvent juvenil** este un copil sau un tânăr, acuzat sau declarat vinovat de a fi comis un delict.

Principii stabilite în Regulile de la Beijing:

- sistemul de justiție pentru minori caută să asigure bunăstarea minorilor și face așa fel încât reacția față de delicvenții juvenili să fie întotdeauna corespunzătoare circumstanțelor delicvenților și delicventelor;

- dreptul minorului la protejarea vieții sale particulare poate fi respectat în toate stadiile în scopul de a fi evitată cauzarea de daune printr-o publicitate inițială și prin încadrarea penală;

- în principiu, nu trebuie publicată nici o informație care să poată duce la identificarea delincventului juvenil;

- detenția preventivă nu poate fi decât o măsură de ultimă instanță și durata sa trebuie să fie cât mai mică cu putință;

- atât cât se poate, detenția preventivă trebuie să fie înlocuită cu alte măsuri, cum ar fi supravegherea severă, un ajutor foarte atent sau plasarea într-o familie sau într-un loc sau cămin educativ;

- minorii aflați în detenție preventivă trebuie să fie despărțiți de adulți sau deținuți în lăcașuri distincte